

Projektbeskrivelse

Skiltning og formidling af artsrige vejkanter

Projektperiode 2020-2022

Version 2
Maj 2020

Baggrund

Der er i samfundet en stigende interesse for biodiversitet og tab af habitater, hvilket smitter af på en bred front af dagsordener. Behovet for mere plads til natur er et kardinalpunkt, og i den forbindelse er der bl.a. øget opmærksomhed på tilgængelige arealer og det naturmæssige potentiale langs det danske vejnet.

Denne stigende interesse kommer fra offentlige naturforvaltninger og drifts-afdelinger, fra kommunernes teknik- og miljøudvalg, fra NGO'er, fra den brede befolkning og fra naturformidlere og forskere, der alle bakker op om at se vejkanter som en brik i den samlede biodiversitetsindsats. Medierne er også i stigende grad blevet opmærksomme på emnet, og det har resulteret i flere nyhedsindslag om naturen i vejkanterne i lokale, regionale og nationale medier.

Flere aktører har i løbet af 2019 været på banen med skiltning af, at de på en række udvalgte vejstrækninger og vejnære arealer foretager en ændret drift, end den borgerne normalt er vidne til. Den ændrede drift sker ofte som et led i en ændring af kommunens grønne profil og med et ønske om en øget biodiversitet langs vejene. Kommunerne har i forbindelse med den ændrede drift et stort ansvar for at formidle dette til borgerne, og det er mange steder sket med skilte, der helt naturligt er meget forskellige kommunerne i blandt.

Links til artikler:

[Brønderslev Avis 4/9 2019](#)

[Helsingør Dagblad 10/7 2019](#)

[Fyns Amtsavis 16/9 2019](#)

[SønderborgNyt 29/8 2019](#)

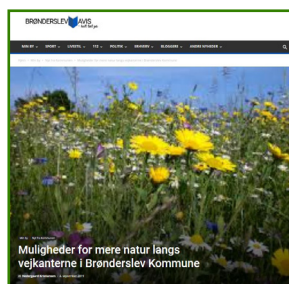
[TV2 Nord 11/7 2019](#)

[TV2 Østjylland 17/6 2019](#)

[TV2 Lorry 3/5 2019](#)

[DR P1: Public service 26/8 2019](#)

[DR.dk 2/9 2019](#)

Medierne er i stigende grad opmærksomme på emnet, hvilket har resulteret i flere nyhedsindslag om "vejkantsnatur" i lokale, regionale og nationale medier.

"Vilde rabatter"
Billund Kommune, 2019

Behov for entydig formidling

Der har i den forbindelse vist sig et behov for en fælles kommunikationsstrategi, som man kan støtte sig til, og som kan bruges på tværs af alle kommuner og af andre driftsansvarlige. Fordelen vil være genkendelighed uanset hvor man befinder sig - at man møder det samme skilt alle vegne og dermed lettere kan afkode budskabet. Det vil skabe synergi og merværdi, som de enkelte aktører ikke kan opnå hver for sig.

For at realisere tanken om en fælles formidling er det ikke nok med et fælles skilt - det kræver, at der også skabes et fælles regelsæt, herunder retningslinjer og en standard for de udvalgte vejstrækninger og vejnære arealer, som alle kan forholde sig til, og som kan fungere som rettesnor. Der vil også være behov for at forankre styringen og ansvaret for formidlingen, hos en stor og bredt anerkendt aktør, som kan være garant for kvaliteten og tage vare på formidlingen i fremtiden.

Hvis det ikke sker, er der risiko for, at der vil udvikle sig lokale fortolkninger, designs og brug af skilte, hvilket risikerer at svække formidlingen. I værste fald vil skiltningen blive brugt ud fra forskellige kriterier og hos nogle aktører risikere på sigt at stå som glemte spørgsmål, som vidner om kuldsejlede projekter, der blev igangsat og siden forsømt eller helt glemt.

Projekt "Øget biodiversitet i vejkanterne"

Natur360 har i samarbejde med Lejre, Varde, Odsherred og Furesø kommuner i december 2019 afsluttet projekt "Øget biodiversitet i vejkanterne", der forløb i perioden 2017-2019. Projektet var støttet af 15. juni Fonden, og skulle gøre det lettere for kommunerne at øge biodiversiteten i vejkanterne, se boks 1.

Det afsluttede projekt præsenterer, hvordan man kan tage de første skridt mod rent praktisk at ændre driften og resulterede bl.a. i en drejebog, der skal gøre det let tilgængeligt at udvælge strækninger og tilpasse driften i en mere biodiversitetsmæssig retning. Den positive indstilling og stigende paratvillighed til at handle NU på omlægning af den eksisterende vejkantsdrift indikerer, at målet for det afsluttede projekt ser ud til at lykkes.

"Vejkantsnatur"
- drejebog til øget biodiversitet i vejkanterne.

Boks 1

Projekt "Øget biodiversitet i vejkanterne"

Projektet havde følgende 5 formål:

1. At lette tilgangen for kommunerne, der varetager driften af vejkanterne, til at få lavet en plan for en ændret plejepraksis
2. At afprøve en metode, der kan gøre det lettere at målrette indsatsen for at øge biodiversiteten i vejkanterne og på vejskråninger
3. At øge den rekreative oplevelse af vejkanter og -skrånninger for lokale og turister
4. At gøre vejkanterne til en naturoplevelse tæt på hvor folk bor
5. At formidle vejkanternes biologiske mangfoldighed

Projektet er nu afsluttet og resultaterne/erfaringerne fra projektet ligger tilgængelige på hjemmesiden:

www.natur360.dk/vejkantsnatur/index.html

"Artsrig vejkant"-skilt

Som del af projektet blev der udover drejebogen udarbejdet et skilt med teksten "Artsrig vejkant" til midlertidig markering af de vejkanter, der indgik i projektet. Skiltet, der udover teksten forestiller sommerfuglen okkergul pletvinge og dens værtsplante lancet-vejbred, har to primære formål:

1. At formidle overfor forbigående at her er der en særlig artsrig vejkant, der tages hensyn til i driften
2. At tydeliggøre overfor driftspersonalet hvor præcis det er, de særlige hensyn gælder

Der er desuden udarbejdet et tillægsskilt med teksten "På vej...", tiltænkt de strækninger der ikke allerede er artsrige, men forhåbentlig er på vej til at blive det.

"Artsrig vejkant"-skiltet blev offentliggjort 15. august 2019 via projektets sider på Facebook og Instagram, og der har efterfølgende været flere ud-sendelser på DR P1 samt en artikel på DR.dk om vejkanterprojektet og det udarbejdede skilt.

Skilte udarbejdet i forbindelse med projekt "Øget biodiversitet i vejkanterne". Offentliggørelsen på Facebook og Instagram affødte en del henvendelser om brug af skiltene og kriterierne for brugen.

Der har efter offentliggørelsen været en overraskende positiv respons og interesse for skiltet fra flere sider. Kommuner, borgere, NGO'er, private aktører med flere fra hele landet har henvendt sig via Facebook, Instagram og mail med forespørgsler om hvornår, hvordan og hvor man må benytte skiltet – i korte træk: regler for at bruge skiltet udover projektets rammer.

Nærværende projekt er opstået på baggrund af de mange henvendelser, offentliggørelsen af skiltet har affødt, da der tegner sig et behov for en mærkningsordning, der kan bruges overalt i landet.

Formål og mål

Projektet har til formål at afklare den fremtidige anvendelse af ”Artsrig vejkant”-skiltet og består i korte træk af 2 dele:

1. At få skiltene ud i landskabet og fungere som formidling af de artsrige vejkanter
2. Research og opsamling af viden om hvordan man har grebet dette an i ind- og udland indtil nu.

Målet er at få et skilt/mærkningsordning, der kan fungere på national basis og entydigt formidler det samme, uanset hvor i landet man befinder sig, herunder udarbejdelsen af følgende:

- Kriterier for anvendelse af ”Artsrig vejkant”-skilt
- Kriterier for ”På vej...”-tillægsskilt
- Håndhævelse af kriterierne
- Designmanual
- Forankring på sigt

Projektet igangsættes 2020 og afsluttes i 2022, så projektet når at omfatte to vækst-/driftssæsoner.

Projektet er forankret hos Natur360, hvor Johanne S. Bak, Laura E. Beck og Anders N. Michaelsen vil forestå langt størstedelen af projektets dele, herunder projektledelse.

Videnspanelet/projektdeltagerne består pt. af Natur360 med deltagelse af bl.a. Lejre, Varde, Rudersdal og Sønderborg kommuner samt sparring med Vejdirektoratet, Københavns Universitet, Danmarks Naturfredningsforening og Drakängen samt forhåbentlig svenske Trafikverket og/eller norske Statens Vegvesen.

Det er muligt at melde sig til projektet i hele projektperioden - både som del af videnspanelet og som deltagende arealforvalter - ligesom deltagerkredsen kan udvides på projektledelsens initiativ.

Kontakt via mailadressen vejkantsnatur@natur360.dk

Tidsplan og beskrivelse af projektets dele

Projektet forventes igangsat i foråret 2020 og afsluttet i vinter 2022, jf. nedenstående oversigt. Research og formidlingsindsatser foregår løbende gennem hele projektperioden, mens andre dele af projektet foregår mere punktvist.

	2020			2021				2022
	2. kv	3. kv	4. kv	1. kv	2. kv	3. kv	4. kv	1. kv
Research ud- og indland								
Informationsmail								
Udarbejdelse af skabelon til kommuner								
Udsendelse af skilte								
Formidling	Løbende							
Projektmøder								
Studieture								
IENE 2021 konference, inkl. forberedelse								
Udkast og sammenfatning af retningslinjer								
Udarbejdelse af design-manual								
Opsamling på skabeloner og formidling								
Afrapportering								

Skiltning af artsrige vejkanter i Sverige

Research

Der skal foretages en del research for at få overblik over eksisterende tiltag og skiltninger/mærkningsordninger med fokus på naturen i vejkanterne i ind- og udland.

- Der skal undersøges og samles op på hvad der hidtil har foregået i Danmark - hvilke kommuner har allerede nu fokus på biodiversiteten i vejkanterne, hvilke kommuner har evt. lavet en form for skiltning, hvordan ser skiltene ud, hvor bliver de brugt mv.
- Nationale og regionale ordninger for markering og formidling af artsrige vejkanter i udlandet skal ligeledes undersøges – hvor er disse ordninger forankret, hvilke kriterier og retningslinjer er der for brugen, hvordan håndhæves de mv.
- Andre typer af eksisterende sammenlignelig skiltning/mærkningsordning i Danmark skal også undersøges - hvor er disse ordninger forankret, hvilke kriterier og retningslinjer er der for brugen, hvordan håndhæves de mv.

På baggrund af den foretagne research udarbejder Natur360 udkast til retningslinjer, udvælgelsesmetode og administration af skiltningen.

For at få skiltningen forankret så bredt som muligt hos interessenter og aktører, er det vigtigt med input fra flere relevante sider (driftsfolk, beslutningstagere, fagfolk, myndigheder etc.). Der er derfor sammensat et videnspanel, der kan levere relevant input undervejs.

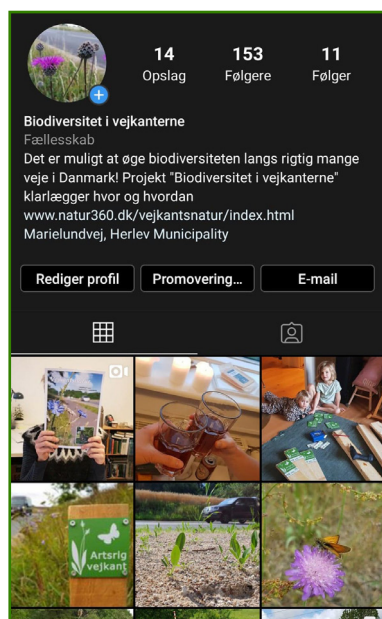
Formidling

Som en del af projektet ligger et ansvar for at den viden, der opnås gennem projektet, bliver delt med andre der har interesse i vejkanternes muligheder og potentiale og præsenteres for andre kommuner i landet.

Omdrejningspunktet for projektets formidling bliver hjemmesiden

www.natur360.dk/vejkantsnatur/index.html

Fra projektets Instagram-profil [Instagram.com/vejkantsnatur](https://www.instagram.com/vejkantsnatur)

Hjemmesiden kommer til at indeholde al relevant information om projektet, og vil blive opdateret løbende.

Formidling foregår desuden via sociale medier (Facebook og Instagram) samt gennem præsentation af projektet ved f.eks. seminarer og workshops for de deltagende parter.

Der er i forbindelse med projekt "*Øget biodiversitet i vejkanterne*" oprettet profiler på Facebook og Instagram med hhv. 218 og 153 følgere (maj 2020), og der kommer løbende flere til. Disse vil fremadrettet fungere som platform for projekt "*Skiltning og formidling af artsrige vejkanter*" på de sociale medier.

Udsendelse af skilte

Hver deltagende arealforvalter får i løbet af 2020 og/eller begyndelsen 2021 udleveret et antal skilte efter ønske til opstilling på udvalgte strækninger eller arealer (2 stk. "Artsrig vejkant"-skilte pr. sted samt "På-vej"-skilte efter behov). Se Boks 2 for hvilke kriterier der skal være opfyldt, for at en vejstrækning eller vejnært areal kan indgå i projektet.

Boks 2

Kriterier for at en strækning/areal kan indgå i projektet:

- valget af den skal være begrundet
- der skal foreligge en form for formål/plan for driften, som tilgodeser artsrigdommen.

Planen behøver ikke være færdig men kan udarbejdes undervejs, bare der er gjort nogle tanker om udvælgelsen på forhånd.

For hver strækning/areal udfyldes i begyndelsen, undervejs og i slutningen af projektet en kortfattet skabelon med bl.a. oplysninger om baggrunden for udvælgelsen af den pågældende strækning/areal, mål med driften, evt. driftsændringer og formidlingsindsatser mv.

Inspiration til udvælgelse og driftsplan/-ændringer kan bl.a. fås i rapporten "*Vejkantsnatur - drejebog til øget biodiversitet i vejkanterne*" der er tilgængelig fra projektets hjemmeside. Har man behov for hjælp og input til udfyldelsen af skabeloner, hjælper projektgruppen gerne til.

Formålet med skabelonerne er at dele viden og tjene som inspiration til dem, der selv er eller skal i gang med fx biodiversitetsvenlig drift af vejnære arealer. De udfyldte skabeloner bliver samlet, bearbejdet og lagt på hjemmesiden, som også vil indeholde en oversigt over projektet og kortfattet opsamling på de udfyldte skemaer.

Studieture og konferencedeltagelse

For at tilføre projektet værdi, viden og netværksrelationer kan det være relevant at deltage i konferencer og/eller studieture til de steder, hvor man også arbejder på eller er længere fremme på dette område, end vi er i Danmark, fx Sverige, Norge og Holland.

I januar 2021 afholdes desuden konferencen IENE International Conference med hovedtemaet "*LIFE LINES – Linear Infrastructures Networks with Ecological Solutions*". Konferencen er arrangeret af IENE (The Infrastructure and Ecology Network Europe) - et europæisk netværk af eksperter, der arbejder med forskellige aspekter af transport, infrastruktur og økologi. Konferencen er enestående på europæisk niveau.

Deltagelse i studieture og konference forekommer kun, hvis der opnås finansiering heraf.

Pga. COVID-19 bliver IENE2020 afholdt i januar 2021 i stedet for april 2020 som oprindeligt planlagt

Afrapportering

Afrapporteringen kommer, udover den løbende formidling via hjemmeside og sociale medier, til at bestå af flere dele:

- Kortfattet rapport med opsamling på research, udfyldte skabeloner og formidlingsindsatser
- Designmanual
- Udkast til retningslinjer for brug af skiltet fremadrettet
- Forslag til forankring

Designmanual

Det nuværende skiltedesign er lavet i piktogram-størrelse på 10 x 10 cm. Afhængig af på hvilken type vej eller areal, skiltene skal opsættes, kan der være behov for skilte-design i forskellige størrelser, ligesom det kan vise sig, at der kan være behov for justeringer i det nuværende design. Der skal derfor udarbejdes en designmanual, så det bliver let tilgængeligt at finde præcis det skilt, der er behov for på en given strækning eller areal. Ligeledes skal der laves anvisninger på brug i andre medier, farve, sort/hvid etc.

Retningslinjer

Der skal fastlægges en metode til udvælgelse af de vejkanter, på hvilke der kan opsættes skilte med teksten "*Artsrig vejkant*". Der er allerede udviklet flere metoder til kortlægning af vejkanternes biologiske potentiale, og det skal undersøges og efterprøves om de eksisterende metoder fungerer i denne kontekst eller om de evt. skal tilrettes/sammenskrives.

Derudover skal der fastlægges nogle retningslinjer til, hvor og hvornår der kan opsættes skilte med teksten "*Artsrig vejkant*" samt tillægsskiltet "*På vej...*". Hvilke kriterier skal der være for opsætning af tillægsskiltet, hvornår kan og bør det tages ned, er der begrænsning på hvor længe det må være opslået mv.

Administration og forankring på sigt

Udover retningslinjer for brug af skiltet, er det hensigten at afklare hvordan og hvor administrationen af skiltningen kan forankres. Det skal også undersøges hvordan det sikres, at der ikke står skilte steder, hvor der IKKE bliver taget driftsmæssige hensyn til vejkanternes natur. Samtidig skal håndhævelsen balanceres med de administrative byrder og det overordnede overblik.

Økonomi

Budget

Den samlede projektsum er hhv. 219.000,- UDEN deltagelse i studieture og konference og 329.550,- MED deltagelse i studieture og konference.

Deltagelse i studieture og konferencer udgør en betragtelig del af budgettet (ca. 1/3), og anses for værende af stor vigtighed for tilegnelsen af viden især fra udlandet. Da den samlede finansiering af projektet endnu ikke er i hus, har det dog været nødvendigt at foretage en prioritering af projektets forskellige dele. I denne prioritering er deltagelse i studieture og konferencer placeret sidst i køen - dels fordi projektets primære fokus er på forholdene i Danmark fremfor udlandet, dels fordi projektets andre dele KAN gennemføres som litteraturstudier, med de begrænsninger det medfører.

Det detaljerede budget ses af tabellen på side 11.

Finansiering og andre deltagerbidrag

15. Juni Fonden har givet tilsagn om støtte på 60.000,- til dækning af formidlings- og PR-aktiviteter.

15. Juni Fonden

Hver kommune/arealforvalter, der ønsker skiltene sat op, bidrager med 10.000,- kr. (ex. moms) + de bestilte skiltes pris (knap 40,- kr. /stk samt fragt). Hertil kommer bidrag fra videnspanel og deltagere i form af arbejdstimer, information og data.

Budget	Delsum	I alt for posten
Research	36.000	36.000
Formidling og PR-aktiviteter*		58.800
Formidlingsaktiviteter	28.800	
Sociale medier, dagspresse, radio etc.	30.000	
Skabelon til artsrige vejkanter		30.000
Udarbejdelse af skabelon	21.000	
Bearbejdning af udfyldte skabeloner	9.000	
Afrapportering		66.000
Udkast til retningslinjer + forankring	30.000	
Designmanual	9.000	
Afrapportering og opsummering	27.000	
Afgift til patent- og varemærkestyrelsen	3.000	3.000
Projektstyring mv.		25.200
Projektmøder og ideudvekslinger	16.200	
Projektledelse	9.000	
Studieture**		54.000
Transport, overnatning og forplejning	18.000	
Arbejdsdage	36.000	
IENE 2021 conference**		56.550
Transport, overnatning og forplejning	7.500	
Deltagergebyr	11.300	
Deltagelse (9.-) 12.-14. januar 2021	37.800	
Total UDEN studieture/konference	219.000	
Total MED studieture/konference	329.550	

* er finansieret af 15. Juni Fonden

** kun relevant hvis finansieringen er til det

Projektledelse: Natur360

Laura E. Beck, Johanne S. Bak og Anders N. Michaelsen

Kontakt: vejkantsnatur@natur360.dk

Fotos: Natur360

Forside: "Artsrig vejkant"-skilt i Fredensborg Kommune og blåhat-jordbi på blåhat i vejkant

